

Pierre Lemaitre

Culorile incendiului

Al doilea volum din trilogia *Copiii dezastrului*

Traducere din franceză de Paul Slayer Grigoriu

Editori:
Silviu Dragomir
Vasile Dem. Zamfirescu

Director editorial:
Magdalena Mărculescu

Redactare:
Carmen Botoșaru

Coperta: Faber Studio
Foto copertă: © Guliver/Getty Images/ © annedehaas

Director producție:
Cristian Claudiu Coban

Dtp:
Eugenia Ursu

Corectură:
Irina Botezatu
Carmen Eberhat

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

LEMAITRE, PIERRE

Culorile incendiului / Pierre Lemaitre ; trad. din franceză de Paul Slayer Grigoriu.
- București : Editura Trei, 2019
ISBN 978-606-40-0709-4

I. Grigoriu, Paul Slayer (trad.)

821.133.1

Titlul original: Couleurs de l'incendie

Autor: Pierre Lemaitre

Copyright © Éditions Albin Michel, 2018

Copyright © Editura Trei, 2019
pentru prezenta ediție

O.P. 16, Ghișeu 1, C.P. 0490, București
Tel.: +4 021 300 60 90 ; Fax: +4 0372 25 20 20
e-mail: comenzi@edituratrei.ro
www.edituratrei.ro

ISBN 978-606-40-0709-4

Cu toate că funeraliile lui Marcel Péricourt au fost întrerupte și au avut un final de-a dreptul catastrofal, măcar au început la timp. De la primele ceasuri ale dimineții, pe bulevardul Courcelles circulația era oprită. În curte, fanfara gărzii republicane își încerca în surdina instrumentele, în timp ce din mașini se revărsau pe trotuare ambadori, parlamentari, generali, delegați străini care se salutau cu gravitate. Pe sub marele baldachin negru cu fir de argint cu inițialele răposatului, care acoperea peronul larg, treceau academicieni care urmăreau indicațiile discrete ale maestrului de ceremonii, însărcinat să rânduiască toată această mulțime până la ridicarea trupului. Erau multe fețe cunoscute. O înmormântare atât de însemnată era ca o căsătorie nobiliară sau ca prezentarea unei colecții a lui Lucien Lelong, locul unde trebuia să te arăți când aveai un anumit rang.

Deși răvășită de moartea tatălui ei, Madeleine era peste tot, eficientă și reținută, dând instrucțiuni discrete, atentă la cel mai mic detaliu. Și cu atât mai îngrijorată cu cât președintele republicii anunțase că avea să vină personal să se reculeagă lângă rămășițele pământești ale

„prietenului său, Péricourt“. Din acel moment, totul devenise mai dificil, căci protocolul republican era la fel de pretențios ca cel regal. Casa Péricourt, invadată de responsabili cu siguranța și eticheta, nu mai avusese parte de nicio clipă de răgaz. Asta ca să nu mai punem la socoteală puhoiul de miniștri, curtezani, consilieri. Șeful statului era un fel de pescador urmărit în permanență de stoluri de păsări care se hrăneau de pe urma lui.

La ora prevăzută, Madeleine se afla pe peron, cu mâinile înmănușate în negru, împreunate cuminte.

Mașina a sosit, mulțimea a tăcut, președintele a coborât, a salutat, a urcat treptele și a strâns-o pe Madeleine o clipă la piept, fără să spună nimic — marile dureri sunt mute. Apoi a făcut un gest elegant și fatalist prin care o invita să treacă înaintea lui spre capela funerară.

Prezența președintelui era mai mult decât o dovadă de prietenie pentru răposatul bancher, era și un simbol. Situația era, ce-i drept, cu totul ieșită din comun. Odată cu Marcel Péricourt „s-a stins un simbol al economiei franceze“, scriseseră ziarele care mai respectau bunele maniere. „A trăit mai puțin de șapte ani după sinuciderea dramatică a fiului său Édouard...“, comentaseră celelalte. Nu avea importanță. Marcel Péricourt fusese un personaj central al lumii financiare din țara sa, iar dispariția lui — toată lumea intuia asta într-o formă nedeslușită — marca începutul unei epoci cu atât mai îngrijorătoare, cu cât perspectivele acestor ani treizeci păreau mai degrabă sumbre. Criza economică ce urmase Marelui Război nu se sfârșise. Clasa politică franceză, care făgăduise cu mâna pe inimă că Germania învinsă avea să plătească până la ultimul sfanț tot ce distrusese, fusese contrazisă de fapte. Țara, poftită să aștepte să se reconstruiască din temelii

casele, să se refacă drumurile, să se acorde indemnizații pentru infirmi, să fie plătite pensiile, să apară noi locuri de muncă, pe scurt, să fie din nou ca înainte — și chiar mai mult, pentru că războiul fusese câștigat — țara, așadar, se resemnase: minunea nu avea să se întâmple, Franța trebuia să se descurce singură.

Iar Marcel Péricourt era un reprezentant al Franței de dinainte, cea care își organizase cândva economia ca un tată de familie chibzuit. Nu se știa exact ce anume era condus pe ultimul drum, un bancher francez important sau epoca revolută pe care o întruchipa.

În capela funerară, Madeleine se uită lung la chipul tatălui ei. De câteva luni, îmbătrânirea devenise principala lui ocupație. „Trebuie să am mereu grijă“, spunea, „îmi e teamă că miros a bătrânețe, că-mi uit cuvintele; îmi e teamă să nu deranjez pe cineva, să nu mă surprindă cineva vorbind singur, mă spionez pe mine însumi și asta îmi ocupă tot timpul, este istovitor să îmbătrânești...“

În dulap, ea găsisese pe umeraș cel mai nou costum al lui, o cămașă călcată, pantofii lustruiți. Totul era pregătit.

Cu o zi înainte, domnul Péricourt luase cina cu ea și cu Paul, nepotul lui, un băiat de șapte ani cu chip frumos, palid, sfios și gângav. Dar, spre deosebire de celelalte seri, nu-l întrebase cum mai stă cu învățătura, cum își petrecuse ziua, nu-i propusese să-și continue partida de dame. Fusese gânditor, nu îngrijorat, nu, aproape visător, ceea ce nu-i stătea în fire; abia se atinsese de farfurie și se mulțumise să arate cu un zâmbet că era acolo. Și cum cina i se păruse prea lungă, își împăturise șervetul, mă duc sus, spusese, terminați voi fără mine, îi cuprinsese pentru o clipă capul lui Paul, haideți, somn ușor. Se plângea adesea de dureri, dar atunci se îndreptase cu pas

sprinten spre scări. De obicei, când ieșea din sufragerie, le spunea „să fiți cuminți“. În seara aceea uitase. A doua zi era mort.

În timp ce în curtea vilei carul funebru mergea înainte, tras de doi cai înveșmântați, iar maestrul de ceremonii strângea apropiații și rudele și se îngrijea ca fiecare să-și ocupe locul în ordinea impusă de etichetă, Madeleine și președintele stăteau unul lângă altul, cu privirile ațintite la sicriul de stejar pe care strălucea o cruce mare de argint.

Madeleine tresări. Oare făcuse alegerea potrivită cu două luni în urmă?

Era celibatară. De fapt, divorțată, dar pentru vremurile acelea era același lucru. Fostul ei soț, Henri d'Aulnay Pradelle, înfunda pușcăria după un proces cu răsunet. Iar această situație, de femeie fără bărbat, fusese pricină de îngrijorare pentru tatăl ei, care se gândea la viitor. „La vârsta asta, spunea, ar trebui să te recăsătorești! O bancă de felul ăsta, cu acțiuni la numeroase societăți comerciale, nu e o treabă de femeie.“ De altfel, Madeleine încuviințase, dar cu o condiție: un soț mai treacă-meargă, dar nu un bărbat, *mi-a ajuns Henri, mulțumesc, căsătorie, fie, dar pentru treaba cealaltă nu vă bazați pe mine*. Deși adesea susținuse contrariul, își pusese mari speranțe în această primă căsnicie care se dovedise catastrofală, așa că acum, era limpede, poate un consort, dar nimic altceva, cu atât mai mult cu cât nici nu se gândea să mai aibă copii, Paul îi era de ajuns ca să fie fericită. Era în toamna trecută, când toată lumea își dădea seama că Marcel Péricourt n-avea s-o mai ducă mult. Părusse prudent să ia măsuri, pentru că aveau să mai treacă ani buni până când nepotul lui, Paul, gângavul, avea să ajungă în

fruntea afacerii de familie. Asta fără să punem la socoteală că succesiunea nu părea evidentă, micul Paul abia scotea câte un cuvânt, cel mai adesea renunța la orice exprimare, era prea greu, halal conducător...

Gustave Joubert, împluternicitul Băncii Péricourt, vădov și fără copii, păruse atunci partida ideală pentru Madeleine. La cincizeci de ani, econom, serios, organizat, stăpân pe sine, prevăzător, singurele lui pasiuni erau mecanica, mașinile — nu-l suferea pe Benoist, dar îl adora pe Charavel — și avioanele — îl detesta pe Blériot, dar îl venera pe Daurat.

Domnul Péricourt insistase hotărât pentru această soluție. Iar Madeleine acceptase, dar îl prevenise: „Gustave, să fie limpede. Ești bărbat, nu am nimic împotriva să... În fine, înțelegi ce vreau să spun. Dar cu condiția să fii discret, nu mai vreau să mă fac de râs și a doua oară“.

Joubert înțelese cu atât mai lesne această pretenție, cu cât Madeleine îi vorbea despre nevoi pe care nu le simțea decât rar.

Dar iată că, după câteva săptămâni, ea îi anunțase din senin pe tatăl ei și pe Gustave că, în cele din urmă, căsătoria nu avea să aibă loc.

Vestea îi lovise în moalele capului. Este un eufemism să spunem că domnul Péricourt se mâniase pe fiica lui, ale cărei argumente erau iraționale: că avea treizeci și șase de ani, iar Joubert cincizeci și unu, ca și cum abia aflase! Și apoi, dimpotrivă, nu era oare un lucru bun să te măriți cu un bărbat mai în vârstă, mai înțelept? Dar nu, categoric, Madeleine „nu se putea împăca deloc“ cu ideea acestui mariaj.

Așa că rămăsese nu.

Și pusese capăt discuției.

Altcândva, domnul Péricourt nu s-ar fi mulțumit cu un asemenea răspuns, dar era deja obosit. Îi dăduse argumente, insistase, apoi cedase, iar după această capitulare lumea își dăduse seama că nu mai era omul de odinioară.

Astăzi, Madeleine se întreba îngrijorată dacă luase o hotărâre bună.

Afară, toate activitățile se opriseră la ieșirea din capela funerară a președintelui.

În curte, invitații începeau să numere minutele, veniseră ca să fie văzuți, dar nu aveau de gând să stea aici toată ziua. Cel mai greu nu le era să se adăpostească de frig, asta era cu neputință, ci să găsească moduri de a-și ascunde nerăbdarea ca totul să se termine odată. Nimic nu mergea, chiar și acoperite, urechile, mâinile și nasurile înghețau, lumea bătea discret din picior și se întreba când avea să iasă odată blestematul acela de mort. De-abia așteptau cu toții să se pună în mișcare cortegiul, măcar așa nu mai stăteau pe loc.

S-a răspândit zvonul că sicriul avea să fie coborât, în sfârșit.

În curte, preotul în reverendă neagră cu fire argintii mergea înaintea copiilor din cor în sutane violete și anterie albe.

Maestrul de ceremonii s-a uitat discret la ceas, a urcat solemn treptele peronului ca să aibă o vedere de ansamblu asupra situației și i-a căutat cu privirea pe cei care trebuiau să se afle peste câteva minute în fruntea cortegiului.

Erau acolo cu toții, în afară de nepotul răposatului.

Or, era prevăzut ca micul Paul să meargă în frunte, alături de mama lui, amândoi un pic înaintea restului convoiului, o imagine care plăcea mereu mult, un copil în spatele unui dric. Cu atât mai mult cu cât acest copil, cu ochii un pic încercănați, dădea o impresie de slăbiciune care avea să adauge spectacolului o tușă foarte emoționantă.

Léonce, domnișoara de onoare a lui Madeleine, s-a apropiat de André Delcourt, preceptorul lui Paul, care-și nota cu înfrigurare ceva într-un carnețel, și i-a cerut să vadă ce era cu tânărul lui elev. El s-a uitat la ea, jignit.

— Léonce! Vezi bine că am treabă!

Cei doi nu se iubiseră niciodată. Rivalitate de slugi.

— André, a răspuns ea, într-o zi vei fi negreșit un mare ziarist, nu mă îndoiesc de asta, dar deocamdată nu ești decât preceptor. Așadar, du-te și caută-l pe Paul.

André, furios, și-a izbit caietul de picior, a băgat mânios creionul în buzunar și, împărțind în dreapta și-n stânga scuze și zâmbete forțate, a încercat să-și croiască drum spre intrare.

Madeleine l-a condus pe președinte, a cărui mașină a traversat apoi curtea, în timp ce mulțimea îi făcea loc ca și cum el ar fi fost mortul.

Însoțit de ropotul de tobe al gărzii republicane, sicriul lui Marcel Péricourt a ajuns în sfârșit în vestibul. Ușile s-au deschis larg.

În lipsa unchiului ei, Charles, care nu fusese de găsit, Madeleine a coborât treptele, sprijinită de Gustave Joubert, în urma rămășițelor pământești ale tatălui ei. Léonce îl căuta din priviri pe micul Paul lângă mama lui,

dar nu era acolo. André, care se întorsese, a făcut un gest de neputință.

Sicriul, pe care îl ducea pe brațe o delegație a Școlii centrale de arte și meșteșuguri, a fost depus pe dricul deschis. Alături de el au fost puse coroanele și jerbele. Un ofițer s-a apropiat, aducând perna pe care se afla Marea Cruce a Legiunii de Onoare.

În mijlocul curții, mulțimea oficialităților a fost deodată cuprinsă de o mișcare de tangaj. S-a amplificat în mod ciudat și oamenii chiar au părut a fi pe punctul să se împrăștie.

Sicriul și dricul nu mai erau în centrul atenției.

Privirile erau întoarse spre fațada clădirii. Un strigăt general a fost înăbușit.

Madeleine a ridicat la rândul ei ochii și a rămas cu gura întredeschisă: sus, la etajul doi, micul Paul, de șapte ani, stătea în picioare pe marginea ferestrei, cu brațele larg deschise. Cu fața spre gol.

Era îmbrăcat în costumul negru de ceremonie, dar cravata fusese smulsă și cămașa albă era descheiată de sus până jos.

Toată lumea privea în sus, ca și cum ar fi asistat la lansarea unui balon.

Paul și-a îndoit ușor genunchii.

Înainte să apuce cineva să-l strige, să dea fuga spre el, a dat drumul cadrului ferestrei și a plonjat, în urletul lui Madeleine.

Trupul copilului s-a zvârcolit în toate părțile în timpul căderii, ca o pasăre atinsă de un glonț. La capătul unei coborâri rapide și dezordonate, a căzut pe marele dric negru unde a dispărut pentru o clipă.

S-a auzit un suspin de ușurare.

Dar acoperământul l-a aruncat înapoi și a reapărut,
ca un diavol ieșind dintr-o cutie.

Toată lumea l-a văzut cum s-a ridicat din nou în aer
și a zburat deasupra acoperământului.

Și cum s-a izbit de sicriul bunicului său.

În curtea deodată tăcută, zgomotul surd al craniului
pe lemnul de stejar i-a cutremurat pe toți.

Toată lumea a încremenit, timpul s-a oprit în loc.

Când au fugit spre el, Paul zăcea întins pe spate.

Din urechi îi curgea sânge.

Maestrul de ceremonii a fost luat prin surprindere, cu toate că se pricepea la funeralii, se ocupase de înmormântările a nenumărați academicieni, a patru diplomați străini, ba chiar îngropase trei președinți în funcție sau retrași. Renumit pentru sângele său rece, era un bărbat care știa ce face, dar copilul ăsta care tocmai căzuse de la etajul doi și se izbise de sicriul bunicului nu semăna cu nimic din ce văzuse până atunci. Ce trebuia să facă? Avea privirea rătăcită, mâinile inerte, era pierdut. Trebuie mărturisit, era complet depășit de situație. De altfel, a murit câteva săptămâni mai târziu, era un fel de Vatel al pompelor funebre.

Profesorul Fournier a fost primul care a alergat spre copil.

S-a cățărat pe car, a dat deoparte cu brutalitate coroanele care au căzut pe asfalt și, fără să-l bruscheze pe copil, i-a făcut un rapid examen clinic.

Nu era ușor, pentru că mulțimea începuse să reacționeze și făcea un tărăboi infernal. Oamenii ăștia îmbrăcați la patru ace redeveniseră niște gură-cască,

fremătând de curiozitate când vedeau un accident și de peste tot se auzea „Ooo! și Aaa, ați văzut? Dacă-ți spun, e fiul lui Péricourt! Nu, nu se poate, a murit la Verdun! Nu ăsta, celălalt, cel mic! Cum adică pe fereastră, s-a aruncat? A alunecat? Eu cred că l-a împins cineva... Ei, asta! Ba da, ia uitați-vă, e încă deschisă, o, așa e, la naiba, Michel, vorbește cuviincios, te rog!“ Fiecare le povestea ce văzuse celorlalți care văzuseră același lucru.

La piciorul carului funerar, agățată de cadrul de lemn al dricului în care-și înfipsese unghiile ca niște gheare, Madeleine urla ca ieșită din minți. Léonce încerca să o țină de umeri, și ea în lacrimi, nimănui nu-i venea să creadă, un copil care să cadă astfel pe fereastră de la etajul doi, cum se putea așa ceva? Dar era suficient să ridici privirea spre coroanele aruncate de-a valma ca să vezi, în ciuda mulțimii, trupul lui Paul alungit ca o statuie mortuară deasupra sicriului de stejar, cu doctorul Fournier aplecat peste el, încercând să găsească bătăile inimii, o respirație. Plin de sânge, cu fracul și vesta pătate, dar fără să se uite la nimeni și la nimic, a luat copilul în brațe și s-a ridicat. Un fotograf norocos a prins imaginea care avea să facă înconjurul țării: în picioare pe dric, lângă sicriul lui Marcel Péricourt, profesorul Fournier ținea în brațe un copil căruia-i țâșnea sânge din urechi.

L-au ajutat să se dea jos.

Mulțimea s-a dat la o parte.

Cu micul Paul în brațe, a fugit printre oameni, urmat de Madeleine cuprinsă de panică.

La trecerea lui, comentariile încetau, această reculegere bruscă era mai lugubră decât funeraliile înseși. A fost rechiziționată o mașină, un Sizaire-Berwick al domnului de Florange, a cărei soție, aflată lângă portieră, își frângea

măinile de teamă că nu va mai avea cum să scoată petele de sânge de pe scaune.

Fournier și Madeleine s-au instalat în spate, cu trupul copilului întins peste picioare, moale ca un sac. Madeleine le-a aruncat o privire rugătoare lui Léonce și André. Dacă Léonce nu a ezitat nicio clipă, André, în schimb, a zăbovit un pic. S-a întors spre curte, a măturat rapid cu privirea carul și coroanele, sicriul, caii, uniformele și costumele... Apoi a plecat capul și a urcat în mașină. Portierele s-au trântit.

Au pornit în goană spre spitalul Pitié.

Toată lumea era înmărmurită. Copiii din cor nu mai erau în centrul atenției, preotul lor, evident, nu credea că mai era cazul; garda republicană nu mai știa dacă să cânte marșul funebru din program.

Și mai era și sângele.

Funeraliile, toate bune și frumoase, pentru că e vorba doar despre un sicriu închis, în timp ce sângele e organic, sperie lumea, amintește de durere, care e mai rea decât moartea. Or, sângele lui Paul era răspândit de pe pavaj până pe trotuar, picături mici pe care le urmăreai ca pe o dâră într-o curte de la țară. Uitându-te la ele, îl revedeai pe copilul cu brațele bălăbănindu-se și-ți îngheța sângele în vine, așa că, după una ca asta să mai stai calm la o înmormântare care nici măcar nu e a cuiva apropiat...

Servitorii, crezând că așa era cel mai bine, au aruncat câteva mâini de rumeguș, efect garantat, căci toată lumea a început să tușească și să-și întoarcă privirile în altă parte.

Apoi lumea și-a spus că nu se cuvenea să ducă la cimitir sicriul unui om plin de sânge de copil. Au căutat un cearșaf negru, nu au găsit. Un slujitor, cocoțat pe car cu

o găleată cu apă caldă din care ieșeau aburi, se chinuia să curețe cu un burete crucea aurită.

Gustave Joubert, om hotărât, a poruncit atunci să fie scoasă perdeaua mare albastră din biblioteca domnului Péricourt. Era dintr-un material greu, prin care nu trecea lumina, pe care Madeleine îl pusese acolo pentru ca tatăl ei să se poată odihni în timpul zilei, când soarele bătea pe fațada casei.

De jos au fost văzuți, la fereastra de unde cu câteva minute în urmă se aruncase copilul, oameni urcați pe scări pliante, cu brațele întinse spre tavan.

În sfârșit, bucata de pânză, făcută ghem în grabă, a fost coborâtă. Au desfășurat-o plini de respect pe coșciug, dar până la urmă nu era decât o perdea mare, parcă l-ar fi îngropat pe mort în halat de casă. Cu atât mai mult cu cât nu reușiseră să desprindă trei inele de alamă care, la cea mai mică adiere de vânt, începeau să se izbească încăpățânate de sicriu, clincănind...

Toată lumea aștepta cu nerăbdare ca lucrurile să revină la cursul normal, de funeralii oficiale, adică anecdotice.

Pe drum, Paul, întins peste picioarele mamei lui care plângea în hohote, nu s-a clintit. Șoferul claxona fără întrerupere, mașina se scutura ca un camion care transporta animale. Léonce o ținea strâns de braț pe Madeleine. Profesorul Fournier pusese eșarfa lui albă în jurul capului copilului ca să oprească hemoragia, dar sângele nu se oprea deloc, picăturile cădeau pe podeaua mașinii.

Cu inima grea, André Delcourt, stătea din nefericire în fața lui Madeleine și-și ferea privirea atât cât îi permitea situația.